

SZÉKELYFÖLDI IMPRESSZIÓK

Székelyudvarhely újsütetű szőlődjének ötven év körüli, fekete üstökű portása valami listát bön-gészve, pillantására sem érdem-sített.

— A legolcsóbb szíjhatvanhét lei — vetette oda foghegyről, majd hátat fordított a pult mö-gött.

Nem lett volna bölcös dolog megsértődni.

— Más szálláshely van-e a vá-rospan?

— Nincs.

Ha nincs hát nincs, mit lehet tenni! Aki nem hiszi, járjon utá-na. Az elegáns üvegajtó küszöbé-re álltam és kikurjantottam a többieknek.

— Brassóban fele pénzért alud-tunk. Hájjunk itt ennyiért?

Az építkezés után még csak félig rendbehozott téren idevaló-siak sütkeztek. Egy harisnyás fiatalember szólalt meg közülük, javasolván, hogy tegyünk próbát Szekjén. Egy ugrás csak ide, ott szoktak olcsó kvártélyt adni a magyarországi vándoroknak.

Szobát ugyan nem kaptunk a Hliputi fürdőmedencével gazdagí-tott kempingben sem, de a csinos vendéglőben potom pénzért befleckeneztünk, s aperitifként meg-kóstoltuk a környéken igen kap-os Fenyővizet is. Az asztaloknál tucatnyi vendég trécselt, vagy unatkozott, két elaggott cigány meg azt nyekeregte a fülükbe mosolygatóan hamis fogásokkal, hogy „Megkondult a kecskemé-ti...”

Igen, igen, már Bartók és Kodály is arról panaszkodtak er-délyi gyűjtéseik során, hogy az igazi népdalkincset csak állhata-tos türelemmel tudták fölszínre bányászni. Nyilván a mai gyűj-tőnek is végig kellene szenvednie jó néhány „magyar nótát” mire igazi értékek csillannának föl a néplelekben. Idejövét — még a Fargitán túl — találkoztunk olyan emberrel, aki az út szegélyén elattogott, s a nyomában buzgón nyaggatta hegedűjét egy cigány.

Elköszöntünk a különben igen kedves Szejkétől. Gyerünk visz-sza, s irány Nagyalambfalva. A Nagy-Küküllő partján van vala-hol, ott rokonfeléket is találunk kell, állítólag.

Udvarhelyi ismerősünk a gan-gos szálloda előtt megint készsége-sen eligazított.

— Kanyarodjanak rá a seges-vári útra, s az ötödik falu lesz Nagyalambfalva.

— Szíveskedjék megmondani a román nevét is, nehogy eltévesz-szük...

— Porumbeni mari, ahogy ki-mondom, úgy kell leírni.

Tizennyolc kilométernyit szá-ladtunk a szelíd, békességes dom-bok között, gyakran útszéltre kény-szerítve az ünneplősen sétáló pá-rokat. Célhoz érve egy ruhásbolt előtt fékezünk, ahol 5—8 gyerek kuporgott a fal tövében.

— Hát ti így szórakoztok?

— Számoljuk a magyarországi autókat — merészkedett közelebb egy jókötésű, 8—9 éves emberke.

— En már messziről megismerem őket a rendszám-tábla formájáról, a többiek meg csak akkor, ha meglátják a H betűt.

— Úgyes fiú vagy, mi a ne-ved?

— László Károly.

— No, akkor biztosan ismered Csiki Lidi nénit. Őt keressük.

— Már hogyne ismerném. Ő az én dédnagyanyóm.

Örök titok marad számomra, hogyan működik erre felé az úgy-nevezett néprádió. Tény azonban, hogy szinte percekben belül tudta valamennyi érdekelt nagyalamb-falvi honpolgár, hogy magyaror-szágiak érkeztek.

Szöcs Ida nénit nem találtuk otthon. A szomszédok mind eljöt-tek magyarázni, nem mehetett az messzire, az imént látták, a ház körül tett-vett. Mire a harminc éve nem látott harmadik rokon-nál tettük tiszteletünket, ott már kíváncsiskodók is szép számmal összejöttek. Samu Jánosné háza olyan pirinyó a Patakszeg 59. szám alatt, hogy mesébe illik iga-zán. Gerendákból ácsolták össze bazaltkő alapokra, s szűk udvara is méltó hozzá. A háziasszony férje odaveszett a háborúban, azóta a gyerekeivel éldegél. Jan-csi városban dolgozik az építőknél, s 2000 lei körül keres, „ki-csi Ida” meg varrodába jár havi 1000—1100 leiért. Szerényen, de szépen megvannak. Idén is ölte-k hízót. A szakajtókat, a lepedőt, törülközőt maguk szövik, pénzt alig kell kiadniuk. Gyűjtenek a nagylány kelengyéjére.

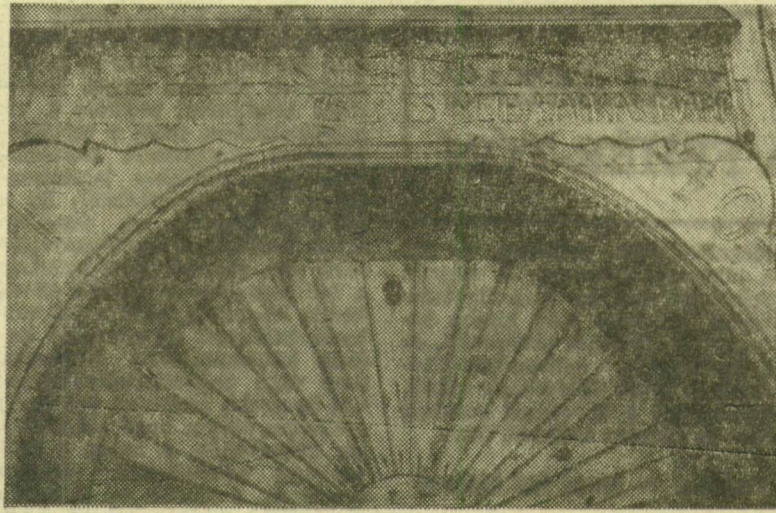
A ház előtti kavicsos patakmed-der csaknem kiszáradt, csak a legalján csavargott egy vékony erecske a Küküllő felé. Könnyedén átléphetünk volna, a rend kedvéért mégis a rozoga fahidak egyikén mentünk a túloldalra.

— Ezt tréfásan Lánchídnak szoktuk nevezni — közölte Samu Jancsi —, a következőt meg Mar-git-hídnak. Csak most le ne sza-kadjon alattunk.

A templom közelében főpántli-kázott fiatal vőfélyel találkoztunk, lakodalomba hívogatott.

— Szöcs Lajos vagyok — mu-takozott be.

Az egyik háznál meghallgattuk a rigmusát is:

Egy székelykapu részlete

„Szerencsés jónapot adjon a [jóisten,

engedelmet kérek, hogy [hajlékukba léptem.

Jöve telem okát elmondom [röviden:

Nagy ünnep leszen nálunk [készülőben,

mert a családot általam hívátja Ábrahám Jóska sógor, s az ő [hitvestársa,

Róza nevű lánya e hónap 15-én [tartja esküvőjét,

Saját házuknál boldog [mennyegzőjét.

Ezen a napon tartnak nagy [vacsorát,

melyre Önöket is szívesen [elvárják.

En is majd ott leszek, szolgálók [mindennel

bocsánatot kérek igaz [tisztelettel.”

Igen érdekes az itteni nyelvjá-rás. Az emberek őznek mint Szegeden, ám korántsem oly kö-vetkezetesen. Például László Kar-csit így szalajtotta el dédnagy-anyaója a szomszédba: „Mönnny el, s nézd meg! Hívd őket ide!” Az egyik ismerős „Segősvárott lakik.” Szomorú hírként közölték, hogy az egyik fiatalasszony „gyermöke meghótt”. Csiki Márta néni el-mondotta: „Oda jártam vót én is Pesten.” Az „én már nagyon öreg vagyok” helyett inkább ezt haszná-lják: „én már erősen régi va-gyok”. A vendégek nem jönnek, hanem „jönnek”. „Be rég vót is-tenöm” — sóhajtották az emlé-keket élesztgetve.

Másnap Parajdon — ötven ki-lométernyire Nagyalambfalvától — faggattunk egy kisfiút, mire kell neki a lei, amelyért kuncsor-gott. Mintha diftongussal beszélt volna. „Peéter Andrásnak” mon-dta magát, s tudta, hogy az édes-apjáiék „eéppittik” a cukrászdát.

Egyébként a híres só-vidék fe-lé igyekezve meg kellett volna állnunk Farkaslakán, hogy fejet hajtsunk Tamási Áron sírjánál. A

község azonban nem esett közvet-lenül utunkba. A nevezetes faze-kas-faluban, Korondon azonban töltöttünk egy kis időt. Józsa Já-nos cégtáblája állított meg, ame-lyen ezt olvastuk: Kiállítás és el-adás. Szébbnél szebb korsókat, tá-lakat, dísztányérokat mutatott a menyecske, s mi bizony szívesen válogattunk a gazdag kínálatból. Elvégre nem mindennap jár az ember ilyen jeles edénycsinálók birodalmában.

Szováta varázslatos fekvése el-lenére sem tetszett. A 18 méter mély Medve-tóban csakugyan ne-héz elmerülni, olyan magas a só-tartalma, mégis kevesen lubickol-nak benne. A legszélében is rögtön olyan mély, hogy csak az úszni tudók merészkednek le a deszkákról. Így aztán a napozó-kon alig fér a tarka tömeg, a kel-lemesen langyos víz meg csaknem zavartalanul sötétlik a fenyvesek koszorújában. Ez Erdély leghí-resebb furdőhelye.

Marosvásárhelyt jó benyomáso-kat szerztünk. Az emberek szí-ves szavakkal, nagy türelemmel világosítják föl a turistát. A Transzszilvánia éttermében var-gabélest is ajánlott a pincér, mert a román nyelvű étlapot re-ménytelenül sillabizáltuk. De másutt is gyorsan, udvariasan szolgáltak ki. Egy túzról pattant csinos kiszolgálónő közvetlenül záróra előtt is készségesen asztal-hoz ültetett, megkérdezte hová valóiak vagyunk, majd megje-gyezte:

A pestieket nem szeretem. Azok olyan nagyképek...

— ?

Sima és kifogástalanul eligazí-tó országutak, tiszta hotelszobák, a városokban tömeges lakóházépí-tés és nyüzsgő sokadalom, gyö-nyörű műemlékek, viszonylag olc-só étkezési lehetőség, nem túl gazdag választékot sejtető ruhá-zati kirakatok.

Tanulságos kirándulás volt. Kellemes élményekkel tértünk haza.

F. NAGY ISTVÁN

SZÁZADOS BÍRÁLAT

A Csárdáskirálynőt világszer-te játszóak, Budapestén át-lépte — és ez országos csúc-szeljesítmény — az ezredik előadás bűvös küszöbét. Az 1969-es, a mai kívánalmak-hoz jobban közelített átdol-gozás éppen most érte el 180. előadását.

A korábbi változat megkö-zelítően félezer előadása ide-jén a Csárdáskirálynőt gyak-ran marasztalták el azzal, hogy a császári-királyi, Fe-renc József-i szellemet leheli. Ki gondolná, hogy volt idő-szak, amikor éppen a csá-szári-királyi szellem védel-mezői ítélték határozottan károsnak a Csárdáskirály-nó énekes-táncos grasszálá-sát a pesti színpadon.

„Csárdáskirálynőnek neve-zi magát az a legnagyobb mértékben neveléséges pro-dukció, amelyet Stein és Jen-bach urak vakmerősködtek a színpadra és amelyhez az egyébként előnyösen ismeri zeneszerző, Kálmán Imre komponált néhány taktusnyi muzsikát. A színészek állí-tólag a császári és királyi hadsereg tisztjeit és a főne-messég urait ábrázolják. A legnagyobb mértékben kíno-san hat, hogy túrnunk kell monarchiánk legjelentősebb és legfelsőbb rétegének ilyen-tén lejáratását. Eperzékű em-ber ezt csak fejcsóválva néz-heti!” — írta ezer előadással ezelőtt, az eredeti bemutató alkalmával a Ferenc József-i szellemet védelmező Adels-courier, a nemesi társada-lom lapja — és hozzáfűzte: „Hogyan is lehet elképzelni, hogy arisztokráciánk, vagy törzstisztikarunk bármelyik tagja beleszeressen egy szín-házi, sőt orfeumi nőszemély-be és méghozzá házassági ajánlatot tegyen neki!”

A sülylesztőből előrán-tott eme százados bírálat — amely a nagy felháborodás-tól elvakultan, megsüketül-ten — csak „néhány taktust” hall meg a muzsikából — arra vall, hogy van története a könnyű műfaj kritikájának is.

